

Hej!

Måndag 5 februari hälsas **Dahlkvistkvartetten** återigen välkommen till Lund för en stråkkvartettafton i **Magle Konserthus kl. 19.00**, i samarbete med Musik i Syd.

Dahlkvistkvartetten består av den Warszawa-födde primarien **Bartosz Cajler, violin** samt Stockholmssyskonen **Kersti Gräntz, violin, Jon Dahlkvist, viola och Hanna Dahlkvist, cello**.

Kvartetten bildades 2007 och är internationellt kända som en av Sveriges mest eftersökta kammarmusikgrupper. De utnämndes 2012-2013 till Rising Stars av Stockholms Konserthus och European Concert Hall Organisation. Deras repertoar är grundad på verk av traditionella mästare men även 1900-tals- och nyskriven musik med tyngd på svenska/nordiska och polska tonsättare. I september 2017 kunde man i DN läsa recensioner av Dahlkvistkvartettens första cd "Tarrodi String Quartets". Cd:n innehåller Andrea Tarrodis tre stråkkvartetter och två småstycken, vilka fick högsta betyg 5/5. Likaså uppnådde CD:n veckans toppnotering i Musikrevyn i P2.

[Hemsida](#) - [Facebook](#) - [YouTube](#)

Program:

Ludwig van Beethoven: Stråkkvartett nr 8 i e-moll op. 59:2

Andrea Tarrodi: Stråkkvartett nr 2 "Madárdal"

Béla Bartók: Stråkkvartett nr 5 BB 110

Läs verkbeskrivningen i bilaga.

Biljettkassan öppnar kl. 18.30. Biljettpris: 100 kr för medlemmar och studerande, övriga 200 kr. Ungdomar under 18 år gratis.

LKMS medlemmar hälsas välkomna till årsmöte kl. 17.00 i samma lokal. Se bilaga.

Välkommen!

Styrelsen

www.lkms.se

Söndag 11 februari spelar Morten Kargaard Septet på Mejeriet kl. 19.00, med insläpp kl. 18.00. 60 kr för LKMS medlemmar och studerande, övriga 120 kr.

Nästa spelafton måndag 26 februari spelar Duo Hallongren/Rudberg verk av ryska tonsättare för cello och piano.

LKMS. Medlemsutskick inför spelaftonen den 5 februari 2018 med Dahlkvistkvartetten. Något om verken som spelas.

Beethoven, Stråkkvartett e-moll op. 59:2

1. Allegro 2. Molto adagio 3. Allegretto 4. Finale: Presto
1806

År 1806 fick Beethoven en beställning på tre stråkkvartetter från den ryske musikalkaren och ambassadören i Wien, greve Andreas Razumovskij, som härigenom undgick att endast bli en fotnot i historien. Innan året var till ända hade Beethoven alla tre kvartetterna färdiga, trots att han även under denna tid färdigställde den 4:e symfonin.

De tre Razumovskijkvartetterna hör till Beethovens yppersta kammarmusikverk och ställer krav på musikernas tekniska skicklighet som aldrig tidigare. De väckte stor uppmärksamhet på grund av sitt nya och djärva tonspråk och ifrågasattes naturligtvis av många, som bl.a. menade att musiken var bisarr och knappast kunde tas på allvar. Berömd är Beethovens påpekande för en av kritikerna att kvartetterna inte var skrivna för dem utan för kommande tider. En annan obetalbar replik, som också ger prov på Beethovens sarkasmer, är följande om Ignaz Schuppanzigh, primarien i den stråkkvartett som skulle föra den första kvartetten till dopet. Han hade beklagat sig över de många stråktekniska svårigheter som fanns i kvartetten. När Beethoven fick höra talas om detta lär han ha sagt: *Tror han verkligen att jag har hans usla fiol i tankarna när jag komponerar?*

Denna den andra av Razumovskijkvartetterna skiljer sig radikalt från nr 1. Den är betydligt kortare men framför allt mera kammarmusikaliskt anlagd. Den är också mer typisk för Beethovens musik, med sina korta teman uppbyggda av upprepade korta motiv.

Första satsen, *Allegro*, börjar med två korta ackord. Efter en takts paus följer huvudtemat bestående av ett motiv som efter en paus upprepas en halvton högre:

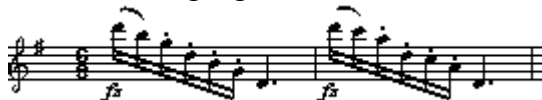
Sidogruppens första tema kommer överraskande:

Det följs av en lättsam dialog mellan cello och violin 1. Slutgruppens första tema inleds rytmiskt men entonigt:

En kraftfull avslutning på expositionen består av ett mönster av fallande brutna ackord, som hörs åtta gånger i de sex sista takterna:

Expositionen ska enligt partituret tas i repris vilket är en återgång till gamla normer. Genomföringen börjar svagt med ackorden från inledningen och bearbetar sedan i huvudsak huvudtemat. Återtagningen följer konventionen. Den påbjudna repriserna av genomföring/återtagning, som är en minst lika gammal princip som omtagning av expositionen, hör man nästan aldrig på live-framföranden eller inspelningar. Codan börjar som genomföringen och slutar med huvudtemat unisont.

I den oändligt rofyllda långsamma satsen (E-dur), finns många anslående melodier men kanske fastnar man främst för dessa tre: Det första, huvudtemat, klingar som en hymn:

Nästa, melodi, som börjar med ett dominantseptimackord, känns som en fortsättning på huvudtemat:

Det tredje är

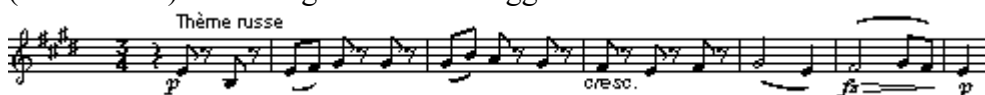
En kort men intensiv genomföring följer. I denna spelar cellon på ett ställe tonerna b-a-c-h, vilket en del musiksribenter tolkat som en hyllning till Johann Sebastian. Dessa toner överensstämmer för övrigt intervallmässigt nästan helt med de inledande 4 tonerna i satsens huvudtema (transformerade till B-dur blir de b-a-c-b).

Genomföringen avslutas med tredje temat tillsammans med magiska punkteringar i cellon, toner som fortsätter in i återtagningen såsom motstämman till huvudtemat. Satsen slutar i ro.

Tredje satsen är ett *Allegretto* med formmönstret ABABA. Det liknar alltså ett scherzo med dubbel trio. Första delens tema har en intressant rytm:

Andra delen, B, är betecknad *Maggiore* och går alltså i dur (E-dur). Den bygger på ett känt ryskt folktema, som även Mussorgskij (*Boris Godunov*) och Rimskij-Korsakov (*Tsarbruden*) använt sig av. Melodin ligger i violan.

Ett under av spänst och luftighet möter lyssnaren i sista satsen, *Finale Presto*. Den franske musikforskaren Joseph de Marliave betecknar den i sin bok om Beethovens kvartetter som den mest briljanta kvartettfinal som vid det laget hade skrivits. Satsen brukar betecknas som ett rondo med sonatformsinslag. Mönstret är ABACA, och det är alltså inte fråga om ett regelrätt sonatrondo. Det galopperande rondotemat i C-dur är verkligen slående:

Ett lugnare episodtema (B), tas upp av violin 1. Det går i h-moll.

I den andra episoden, (C), bearbetas både huvudtemat (de understrukna 8-delarna i notexemplet ovan), sidotemat och huvudtemats andra del (se notexemplets andra rad). När rondotemat sista gången avslutar satsen höjs tempot efter 12 takter (*Più presto*) och satsen slutar i triumf.

Tarrodi, Stråkkvartett nr 2 "Madárdal"

2013

Så här skriver tonsättaren själv om sitt verk:

Madárdal - String Quartet No 2 beställdes av Sveriges Radio P2 och skrevs för Dahlkvistkvartetten. Verket är inspirerat av ungersk/romska och svenska folkmelodier.

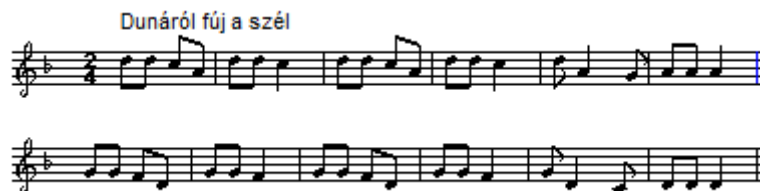
Första satsen bygger på fragment från ungersk/romska folkmelodier. Vi hör i huvudsak två - utifrån fragmenten framkomponerade - teman som flätas samman i en slags rytmisk, harmonisk och melodisk lek.

Andra satsen, som långsamt flyter fram, har inspirerats av de svenska folkmelodiernas dur- och molltonalitet, och kanske kan man trots överlagringar och annorlunda harmonik ändå höra skiftningar av "Polska från Medelpad" och "Emigrantvisa"...

Så till slut, i tredje satsen, har jag låtit de två tidigare satserna med sina olika teman och fraser mötas, och ytterligare rytm, harmonik och melodik framträder. Genom hela verket har jag även låtit ungerska och svenska fågelarters läten skymta fram och de återvänder med jämna mellanrum under styckets gång. Titeln på verket, "Madárdal", är ungerska och betyder just "fågelsång".

Andrea Tarrodi

Jag har inte haft tillgång till partituret, men tonsättaren har välvilligt ställt till mitt förfogande inspirationskällorna till de två teman i första satsen, som hon nämner i sin kommentar. Den första är hämtat från en känd ungersk sång, *Dunárol fúj a szél*, (Det blåser på Donau):

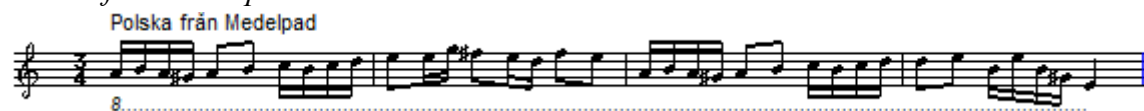

Det andra temat är mer komplext och hämtat från den romsk/ungerska sångskatten, alltså samma källa som t.ex. Brahms och Liszt öste ur.

Till detta kommer också som påpekats inslag av olika fågelläten, som tonsättaren spelat in på plats i Ungern och Sverige och sedan nedtecknat. Att identifiera dessa vore väl ett utmanande projekt för musikintresserade ornitologer!

Den andra satsens material är hämtat från två svenska folkmelodier.¹ En av dem är *Polska från Medelpad*:

Den andra är *Emigrantvisan*, med texten ”Vi sålde våra hemman...”:

Hela verket visar på en underbar förmåga att förena de två kulturer, som tonsättaren delar. Och verket är verkligen inte bara ett intermezzo mellan stora verk av två giganter på stråkkvartettens område; det står utmärkt väl på egna ben. Den finns för övrigt som centralt verk även i Dahlqvistkvartettens inspelning av Tarrodís tre stråkkvartetter. Vad kan vi inte vänta av denna unga tonsättare (f. 1981), som redan skrivit ett 40-tal kammarmusikverk, 24 orkesterverk och ett femtontal körverk?

Bartók, Stråkkvartett nr 5

1. *Allegro* 2. *Adagio molto* 3. *Scherzo: Alla bulgarese (vivace)*
4. *Andante* 5. *Finale: Allegro vivace*
1934

Kvartetten, som tillkom under sensommaren 1934, är inspirerad av folkmusik men är uppbyggd av helt egna teman. I partituret från förlaget Philharmonia finns en analys av György Ligeti. I framställningen nedan har den utnyttjats. Det femsatsiga verket i ABCBA-mönster har en tydlig spegelbildssymmetri. Mittsatsen, med sin inramning av två långsamma (B) och två snabba satser (A), utgör alltså symmetriplanet.

Första satsen är ett *Allegro*. Huvudtemats första del är uppbyggt kring en unison och rytmisk upprepning av tonen b, som för övrigt utgör hela verkets tonala centrum:

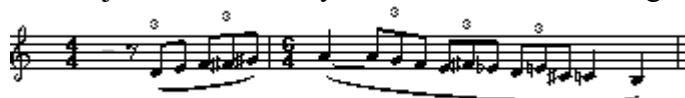
Temats andra del karakteriseras av kvintoler (fem toner på ett taktslag), här exemplifierade med ett parti av cellostämman:

Tema 2 inleds med stora, stigande intervallsprång i synkoperad rytm:

Ett tredje tema är mera lyriskt och består av en stigande och fallande rörelse:

¹ Båda melodierna förekommer på Jan Johanssons kända inspelning, *Jazz på svenska*.

I en lång genomföring bearbetas tema 1-2. Höjdpunkten, åtminstone för en gammal jazzlyssnare, kommer i takt 86-104. Det är en oerhört svängig kombination av tema 2 och andra delen av tema 1. Associationerna går även till Stravinskijs jazzinfluerade musik från 1920-talet och framåt:

I slutet av genomföringen hörs huvudtemats upprepade toner, men på f i stället för b. Det leder fram till den egentliga återtagningen, som presenterar de tre temana i omvänd ordning. Och inte nog med det, de presenteras dessutom i inversion, d.v.s. i en spegelbild med vågrät symmetriplan. Först hörs alltså tema 3 i en fallande - stigande skepnad (jfr ovan) och tema 2 med fallande intervaller. Satsen har alltså, liksom kvartetten i sin helhet, symmetrisk uppbyggnad. En coda av samma längd som återtagningen avslutar. Den bygger på huvudtemat.

Även andra satsen, *Adagio molto*, har en symmetrisk form, A,B,C,Cx,B,A, där A-C betecknar tre musikaliska idéer, Cx är en utveckling av idé 3. Sedan följer återtagning av de andra två i omvänd ordning. Den första idén består av svaga drillar som vandrar mellan alla fyra instrumenten innan ett mera handfast motiv presenteras i violin 1:

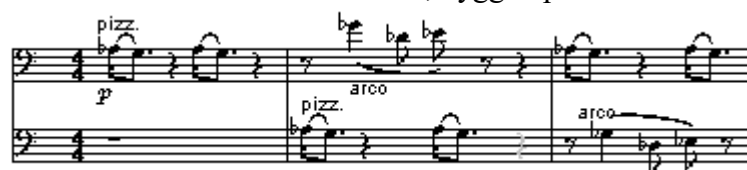

Som synes är det två små sekundintervall som följer på varandra, det första stigande det andra fallande. Dessa intervall spelas också som en dialog mellan de olika instrumenten.

Nästa idé är koral-artade ackord i de lägre stämmorna till en motstämma i violin 1.

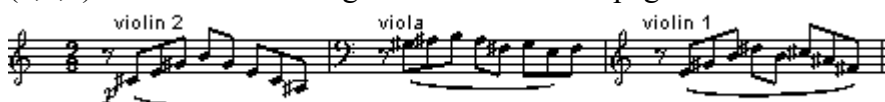

Kontrasten mellan den ljuvt klingande koralen och skalmotivet i "fel" tonart skapar en speciell stämning. Den tredje idén är fördelad på de lägre stämmorna till tremolo i violin 2 och korta bitar av skalor, byggda på drillarna från den första idén, i violin 1.

Genomföringen, som behandlar idé 3, ökar den emotionella temperaturen och avslutas med en sjunkande skalrörelse genom alla instrumenten. Återtagningen börjar med idé 2 och fortsätter med idé 1. Den senare börjar med sekundintervallen och slutar med drillarna.

Mittsatsen, *Scherzo*, består i sin första del av ett rytmiskt komplicerat tema, inspirerat av bulgarisk folkmusik. Notexemplet anger taktarten 9/8 men i partituret står (4,2,3)/8. Denna fördelning av åttondelarna avspeglas i notbilden:

Ytterligare en tontanke presenteras med tema 1 som motstämma:

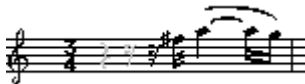

Trion i taktarten (3,2,2,3)/8 har i notexemplet av tekniska skäl noterats som 10/8. Den inleds med följande tema:

När första delen återkommer hörs huvudtemat även i inverterad form.

Fjärde satsen, *Andante*, består till större delen av variationer av temana i sats 2. Expositionen består i stort av variationer av tema 1-3 från sats 2, med tema 3 spelat i kanon. Alldeles i slutet presenteras ett nytt motiv bestående av en liten stigande och fallande ters. Motivet upprepas ytterligare en gång en liten ters högre.

I genomföringen bearbetas första satsens 3:e tema tillsammans med detta nya motiv och kulminerar i en klimax. I återtagningen hörs koralmotivet, skalmotivet och det nya motivet med lilla tersintervallet.

Finalen, *Allegro vivace*, virvlar fram i ett svindlande tempo. Formen är rondolik med ett antal teman som återkommer med jämna mellanrum. Temana har anknytning till första satsens, vilket framgår av notexemplen. Tydligast är släktskapen mellan första satsens inledande upprepade toner och första delen av tema 1 i finalen (se notexemplet nedan)

Inledningsmotivet är mycket markant:

Tema 1:

Tema 2:

I mitten av satsen finns en längre episod i ännu snabbare tempo. Den inleds med ett pregnant motiv vars rytm upprepas:

I slutet av satsen hörs plötsligt, i ett kort inpass, en liten lustig melodi i helt annan stil.

Yngve Bernhardsson

Dagordning för årsmöte med Lunds Kammarmusiksällskap

Måndagen 5 februari 2018, kl. 17.00 i Magle Konserthus

1. Mötet öppnas. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
2. Fastställande av röstlängd.
3. Val av justeringsperson att jämte ordföranden justera protokollet.
4. Fråga om mötets stadgeenliga utlysning.
5. Styrelsens årsredogörelse för 2017.
6. Revisionsberättelse.
7. Fråga om styrelsens ansvarsfrihet.
8. Fastställande av medlemsavgifter.
9. Val av ordförande, vice ordförande, sekreterare, skattmästare och registrator.
10. Val av ytterligare antal styrelseledamöter som årsmötet finner erforderligt.
11. Val av två revisorer och en suppleant.
12. Val av valberedning om tre personer.
13. Utseende av hedersledamot.
14. Information om sällskapets planer för kommande verksamhet.
15. Övriga ärenden.